

LA PROBLEMÀTICA DEL KAFALA SYSTEM AL LÍBAN I LA TASCA QUE DUU A TERME LA ORGANITZACIÓ INTERNACIONAL DEL TREBALL

Context i Drets Humans

El Kafala System consisteix en un **acord de patrocini** usat als països del Golf, a més de Jordània i Líban, mitjançant el qual es permet a treballadors estrangers (sobretot els relacionats amb el sector de la construcció i domèstics) entrar al país, encara que suposa una **relació asimètrica** de poder entre la persona migrant i l'ocupador (*kafeel*). És a dir, si, per exemple, en el cas del Líban, una empresa o un ciutadà libanès ofereix un acord de patrocini

a un estranger, aquest pot accedir al país i treballar per a ells.

Un dels majors problemes d'aquest sistema és que genera una **dependència absoluta** dels treballadors migrants cap als seus ocupadors (i no cap a l'Estat). Ja que aquest últim posseeix **capacitat legal per a controlar** al seu treballador en qualsevol aspecte (encara que vagi més enllà del laboral): sense el seu permís no poden canviar de treball i a més el *kafeel* pot

cancel·lar en qualsevol moment el permís de residència, la qual cosa deixa al treballador en una **situació irregular i de desprotecció absoluta**. També, alguns ocupadors els confisquen els passaports – encara que sigui il·legal – una vegada entren al país. Molts d'aquests acords de patrocini aprofiten els buits legals per a explotar als treballadors i treballadores, la qual cosa s'acaba traduint en una forma d'esclavitud moderna: obliguen els immigrants a **treballar 12-18 hores al dia** per a ells sense rebre cap sou (això sumat a la confiscació del passaport deriva en què no poden comprar-se un bitllet d'avió per a fugir) i sota condicions d'explotació. El sector que més sofreix aquests abusos són les treballadores domèstiques, la majoria provenen d'Etiòpia, Sierra Leone, Madagascar, Filipines, Sri Lanka, Nepal, l'Índia i Bangladesh. Una altra de les greus conseqüències d'aquest sistema és que en molts casos s'enganya les treballadores domèstiques (dones i nenes) per a explotar-les sexualment.

Això viola directament **l'article 4 de la Declaració Universal dels Drets Humans** que diu: “ningú estarà sotmès a esclavitud ni a servitud, l'esclavitud i el tràfic d'esclaus estan prohibides en totes les seves formes”. Segons un informe de l'Oficina de Nacions Unides contra la Droga i el Delicte (UNODC), el tràfic de persones és un fenomen global que afecta víctimes d'uns 140 països diferents.

Segons l'Organització Internacional del Treball, als Països del Golf, al costat de Jordània i Líban, el **70% de la força laboral està formada per treballadors migrants**. En 2019 tots aquests països van acollir en total a 35 milions de persones, de les quals el

31% eren dones. El cas més significatiu és el de Catar on els immigrants arriben a representar el 90% de la població. Aquest percentatge tan elevat es deu al fet que en aquests últims anys el país ha necessitat una gran quantitat de mà d'obra per a construir els estadis per al Mundial de Futbol de Qatar d'aquest 2022. Encara que la majoria de treballadors han estat, i estan, en una situació d'abús i fins i tot prop de 7.000 han arribat a morir durant les obres de construcció.

El sistema kafala està plenament assentat al Líban, un país de 6 milions d'habitants, hi ha **250.000 treballadores domèstiques migrants** registrades oficialment, la qual cosa suposa el 4% de la població. Són contractades per a dur a terme feines de casa com netejar, cuinar o cuidar de nens i ancians. Encara que no compten amb protecció legal ja que la Llei del Treball libanesa exclou explícitament a les treballadores domèstiques. Per tant, es regeixen únicament pel sistema kafala, cosa que significa que no tenen dret a cobrar el salari mínim ni a ser ateses en la seguretat social i estan obligades a residir a casa del seu ocupador.

Segons la OIT, al Líban, prop del **90% de les treballadores domèstiques** es contracten a través d'agències. Es calcula que al país hi ha unes **600 agències** que es lucren captant a treballadores de països asiàtics i africans i fent d'intermediàries entre aquestes i els ocupadors. Guanyen diners per partida doble ja que als *kafeel* els cobren entre 1.000 i 3.000 dòlars estatunidencs pel servei, però també fan pagar a les treballadores que es veuen obligades a contreure deutes als seus països d'origen per a poder pagar i després es troben en

perill – tant elles com les seves famílies – perquè no poden aconseguir diners per a saldar-les. En estar totalment **desemparades i desprotegides**, aquestes agències les poden castigar per descomptat mal comportament tant mitjançant agressions com tancant-les sota clau sense cap mena de conseqüència legal.

En aquestes agències, com KWK (Khadam Wa Khadamat), perquè els ocupadors puguin triar a la dona que vulguin, com si fossin un objecte, les divideixen segons nacionalitat, religió, estat civil, pes, altura i diverses fotos. La forma més evident de demostrar que no són tractades com a éssers humans és veure els anuncis que publiquen:

Fuente: Pikara Magazine

La Universitat Americana de Beirut va realitzar un estudi a través d'enquestes que revelen que el 51% dels libanesos desconfia de les treballadores domèstiques, el 41% les considera malaltes psicològicament, el 36% creu que són estúpides i el 27% pensa que són brutes. El que demostra que el **racisme i el menyspreu** cap als immigrants, sobretot cap a les dones, està molt arrelat en la societat i en la cultura del país. El que fa que sigui un problema molt complex de tractar i solucionar.

A causa de l'explotació, violacions i vulneracions dels seus drets que sofreixen aquestes dones, en 2015, 300 d'elles es van unir per a crear el primer sindicat de treballadores domèstiques de la regió. L'objectiu era aconseguir ser tractades com a éssers humans, que és el que són, i defensar que es respectessin els seus drets i les seves llibertats. I encara que el Ministeri de l'Interior del país es va comprometre a donar resposta a la seva situació, els anys han passat i segueixen igual de desprotegides.

Els treballs de l'Organització Internacional del Treball sobre aquest tema: El Contracte Unificat Estàndard i l'actualitat dels treballadors immigrants al Líban

El Kafala system és un problema de rellevància internacional en l'àmbit laboral humanitari i per consegüent, l'Organització Internacional del Treball (OIT d'ara endavant) no podia quedar-se impassible sobre aquest tema.

I) Suport i pressió per a una Consulta Nacional Libanesa

Analitzant la regulació i els treballs de la OIT en referència al treball decent i el Kafala system a Líban podem destacar els següents aspectes:

Des de la Conferència Internacional del Treball de 2011, amb l'aprovació del **Conveni núm. 189 sobre el treball decent**, l'Oficina Regional de la OIT per als Estats Àrabs va començar a treballar en la introducció de reformes legals i estructurals per a erradicar l'explotació laboral i els riscos de treball forçós. No obstant això, la crisi econòmica del Líban té i ha tingut una severa afectació en el treball decent i els migrants són els treballadors que més sofreixen les conseqüències. La majoria es troben en situació **d'irregularitat administrativa**. Això augmenta, juntament amb altres factors, la seva vulnerabilitat a causa de la fragilitat dels marcs jurídics en l'Estat Libanès.

En la **consulta nacional** que es va organitzar al març de 2020, el Ministeri de Treball en

col·laboració amb la OIT, el desmantellament del sistema kafala era una de les prioritats en el diàleg inclusiu de mesures a curt i llarg termini. En el **pla d'acció** es van establir prioritats com la Reforma de la Legislació laboral i la possible adopció d'una llei diferent per a la regulació del treball domèstic. La **recomanació immediata** que es va realitzar en aquesta consulta consistia en l'adopció d'un **Contracte Unificat Estàndard** per als treballadors domèstics migrants per a garantir l'emancipació de la pràctica del Kafala system. Aquesta es plantejava com la millor forma que s'havia proposat fins al moment per a **abordar les deficiències** de la legislació libanesa i apaivagar la urgent necessitat de reduir els riscos del treball forçós associat.

Per a evitar una regulació ineficaç, la OIT va presentar un **projecte de Contracte** revisat al Ministeri de Treball perquè el consideressin en la confecció del seu Contracte Unificat Estàndard. En aquest projecte van treballar l'equip de migració de la OIT juntament amb el suport de dos projectes de cooperació al

desenvolupament de la OIT (Programa de Treball en Llibertat, finançat pel Departament de Desenvolupament (DFID), i el Projecte Regional de Migració Justa a Orient Mitjà (FAIRWAY) finançat per l'Agència Suïssa per al Desenvolupament i la Cooperació (COSUDE).

II) Els resultats de la Consulta Nacional amb el suport de la OIT

El nou **Contracte Unificat Revisat** per a l'Ocupació de Treballadors Domèstics va ser un primer pas crucial per a desmantellar el sistema de Kafala al Líban. Finalment, aquest es va publicar el **8 de setembre de 2020** per Lamia Yammine, ministra interina de treball a Líban en el seu moment.

Aquesta novetat legislativa va establir **diferents solucions** a la greu problemàtica estipulant clarament que els treballadors domèstics poden abandonar la llar durant el seu dia lliure setmanal i les seves vacances anuals, i que no estan obligats a pagar les taxes de contractació ni els costos relacionats. També **prohibeix** als ocupadors retenir els salaris i **confiscar els passaports** i altres documents personals. Una de les **disposicions clau** del contracte és la **clàusula de rescissió**, que permet a l'ocupador o al treballador rescindir el contracte unilateralment amb un preavís d'un mes, i rescindir-lo immediatament en cas que es produeixin violacions dels termes del contracte. Violacions que van des de la retenció dels salaris i la confiscació dels passaports, fins a altres abusos i violacions com el maltractament físic, psicològic i sexual. A més, es preveuen possibles deduccions salarials per allotjament i alimentació; la provisió d'una assegurança que cobreixi l'assistència sanitària i els

accidents de treball; el pagament de les baixes per malaltia, un màxim de 48 hores setmanals i una remuneració addicional del 50% de les hores extraordinàries.

D'acord amb el **Director Regional interí de la OIT per als Estats Àrabs**, Frank Hagemann: "El contracte és un primer pas crucial en el desmantellament del sistema de kafala a Líban, que ha estat objecte de crítiques per part dels organismes internacionals de drets humans i laborals, els sindicats, la societat civil i els mitjans de comunicació" Podem constatar que la figura d'aquest nou contracte suposa una millora, però no és més que un inici del que pretén ser l'erradicació del Kafala system. Es calcula que **almenys 250.000 treballadors domèstics immigrants** treballen a Líban. Les dimensions de la problemàtica no permeten un sanejament immediat.

El desafiament actualment **és la correcta aplicació i l'efectiu compliment** del Contracte i les seves disposicions. L'agreuada crisi econòmica, la recent explosió en el port de Beirut i les conseqüències de la pandèmia han generat una crisi política generalitzada al país que dificulta la correcta aplicació i la garantia d'efectivitat de la mesura. Per tant, la labor de la OIT en aquest sentit resulta essencial. És per això que l'organització internacional aquesta col·laborant estretament amb el Ministeri de Treball, els sindicats per a donar a conèixer el contracte revisat i fer costat al Ministeri per a garantir la seva aplicació efectiva.

III) La realitat de la situació i l'actualitat del problema

En aquest mateix sentit, perquè el contracte gaudeixi d'una plena aplicació, resulta interessant destacar un dels últims treballs realitzats en la matèria. Es tracta del treball ***Migrant Worker's Rights Ilauri Women's Rights in Lebanon: A Gender Perspective*** realitzat per Zeina Mehzer (OIT), Gabriella Nassif (UN Women) i Claire Wilson (UN Women), publicat al juny de 2021.

D'acord amb Amnistia internacional: *"the kafala system is incompatible with domestic laws that safeguard freedoms and human dignity, protect workers' rights and criminalize forced labour and human trafficking. It also directly contradicts Lebanon's international obligations"*. En l'estudi en qüestió s'analitzen diferents elements que són claus per a entendre i abordar el problema en el present i futur més pròxim.

Primerament, amb l'estudi de les causes inicials de la immigració es va determinar que la **capacitat de les dones per a triar oportunitats de treball** fora dels seus països d'origen depèn de molts factors; en el pitjor dels casos, se'ls priva absolutament de la possibilitat de triar. *"Només entre 2020 i 2021, l'Organització Internacional per a les Migracions va identificar 367 dones víctimes del tràfic de persones al Líban, encara que això no reflecteix l'abast total del tràfic al país"*.

En segon lloc, quant a l'anàlisi de la problemàtica des de la **perspectiva de gènere**, la discriminació de gènere i la falta de protecció laboral en la legislació de

l'estat libanès infravalora greument el treball de les treballadores domèstiques migrants i les deixa desprotegides.

Així mateix, les treballadores domèstiques immigrants tenen **menys accés a l'espai públic i a la llibertat** de moviment en comparació que els homes. Segons els empresaris libanesos, "les raons per a no permetre que les dones migrants abandonin les llars són la protecció de la seguretat i evitar que busquin relacions íntimes, que es quedin embarassades, que contreguin malalties de transmissió sexual o que es dediquin a la prostitució." (Ghaddar, Khandagji i Ghattas 2018).

D'acord amb un estudi en el qual es va enquestar a més de 1.200 empleats es va poder constatar que més **d'un de cada cinc ocupadors libanesos (22,5%) sempre o a vegades tanca al seu treballador domèstic** dins de la casa (OIT 2016a)

Un altre aspecte de gran rellevància recau en el fet que no existeix un veritable accés a **la justícia per a les treballadores domèstiques**. En l'estudi en qüestió es posa en rellevància les mancances del sistema judicial i la poca prosperitat de la qual gaudeixen les denúncies penals interposades per les dones migrants. D'acord amb un estudi de 2010, es van examinar **114 denúncies penals** de treballadores migrants i no es va poder trobar **ni un sol cas en el qual es processés a l'ocupador** (Human Rights Watch 2010). Així mateix, en un estudi més recent es va examinar 779 casos judicials relacionats amb treballadores domèstiques migrants entre 2013 i 2017, i va estimar que el 91%

**Asociación para las
Naciones Unidas
en España**
United Nations Association of Spain

de les audiències es van dur a terme en absència de l'ocupador, negant els drets de les treballadores com a litigants i un judici just, afectant directament la tutela judicial efectiva. (OIT 2020c).

Max Preciado

Estudiante del Máster universitario de
Acceso a la Abogacía – Universitat Pompeu
Fabra

Carol Gramunt

Periodista y estudiante del Máster de
Periodismo Internacional – Universitat
Ramón Llull - Blanquerna

FONTS DE REFERÈNCIA

Redacción (2021, 6 octubre). *Qué es el kafala, el controvertido sistema de empleo por patrocinio que “esclaviza” a los trabajadores*. BBC. <https://www.bbc.com/mundo/noticias-internacional-58438104>

ONU. Declaración Universal de los Derechos Humanos. <https://www.un.org/es/about-us/universal-declaration-of-human-rights>

Oficina del Alto Comisionado de las Naciones Unidas por los Derechos Humanos. *70 años después de la Declaración Universal de los Derechos Humanos: 30 artículos sobre los 30 artículos* – Artículo 4. ACNUDH. <https://www.ohchr.org/sp/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=23866&LangID=S>

Olea, A. (2018, 23 enero). *Kafala, la vida en manos del amo*. Pikara Magazine. <https://www.pikaramagazine.com/2018/01/kafala-la-vida-en-las-manos-del-amo/>

Naciones Unidas. *Artículo 4: Ser libre de esclavitud*. ONU. <https://news.un.org/es/story/2018/11/1445611>

Women migrant domestic workers in Lebanon: A gender perspective https://www.ilo.org/beirut/publications/WCMS_803385/lang--en/index.htm

Lebanon takes crucial first step towards dismantling Kafala in Lebanon https://www.ilo.org/beirut/media-centre/news/WCMS_755008/lang--en/index.htm

ILO: Dismantling the kafala system and introducing a minimum wage mark new era for Qatar labour market <https://www.business-humanrights.org/en/latest-news/dismantling-the-kafala-system-and-introducing-a-minimum-wage-mark-new-era-for-qatar-labour-market/>

Publicat per:

**Associació per a les
Nacions Unides
a Espanya**

Treballant pels
drets humans
des de 1962

**Generalitat
de Catalunya**

ANUE no fa necessàriament como a seves les opinions expressades pels seus col·laboradors.